

I. STVORENIE SVETA

Stvorenie neba a zeme

Prvý deň stvorenia.

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. Zem však bola pustá a prázdna. I povedal Boh: "Bud' svetlo!"

A oddelil svetlo od tmy, svetlo nazval dňom a tmou nocou. To bol prvý deň stvorenia.

Druhý deň stvorenia.

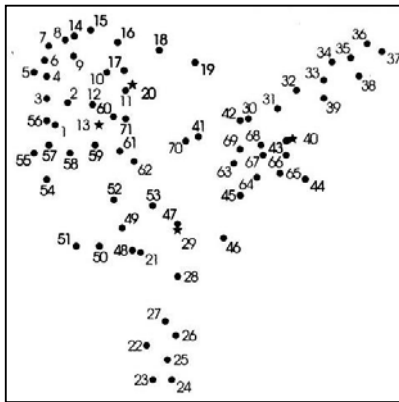
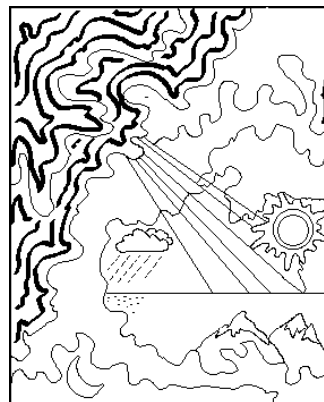
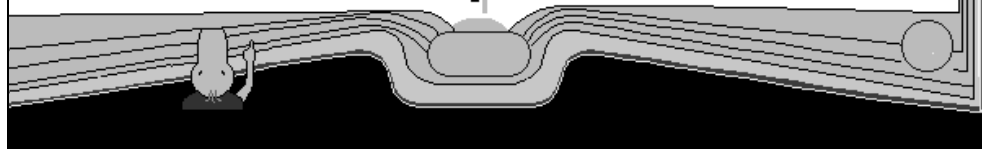
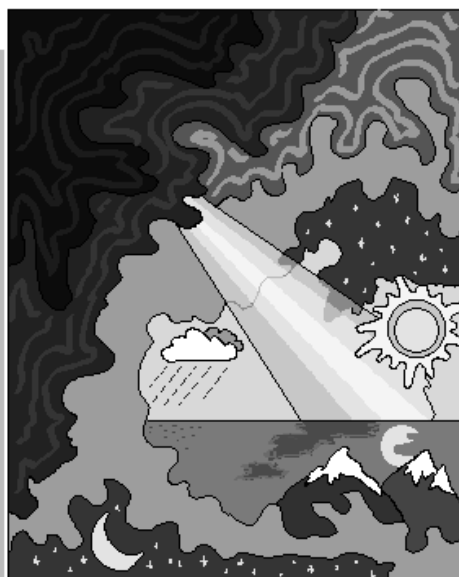
Boh povedal: "Nech je obloha!"

A urobil Boh oblohu a oddelil vody, ktoré boli pod oblohou, od vód, ktoré boli nad oblohou. A Boh nazval oblohu nebom. To bol druhý deň stvorenia.

Tretí deň stvorenia.

Boh zhromaždil vody, ktoré boli pod nebom na jedno miesto a ukázalo sa sucho. Boh nazval sucho zemou a zhromaždené vody morom.

Otázka: Čo stvoril Boh na počiatku ?

U lekára je veľa ľudí. Sestrička otvorí dvere v čakárni ambulancie a povie: "Dnu vstupujte po štyroch." Nato sa jeden pán zohne a zvolá: "Dobre ja pôjdem prvý!"

prevzaté, spracoval MŠ

† Farský list

Číslo 40 19. august 2007

Gréckokatolícka cirkev, Farnosť Povýšenia sv. Kríža, Prešov-Sekčov

Liturgický rok – Začiatok indiktu, t. j. nového roka - 1. september

Liturgický rok je rok snečný, ustanovený Cirkvou, v priebehu ktorého spomína na Kristove tajomstvá a sprítomňuje ich, aby veriaci ľud z nich čerpal spásonosnú milosť.

Liturgický rok nazývame aj cirkevným rokom. Dôvod rozdielneho názvu je v tom, že v niečom sa kalendár občiansky (svetský) zhoduje s cirkevným kalendárom, v niečom sa zas od neho odlišuje. Cirkevný rok v byzantskom obrade je zvláštny tým, že sa nezačína občianskym novým rokom v januári, ale jeho začiatok je 1. septembra. Začiatok cirkevného roku nazývame ináč aj začiatkom indiktu. Znamená to úplný cirkevný rok v trvaní od 1. septembra do 31. augusta.

Indikt – je z latinského slova „indictio“ a doslovne znamená: ohlásenie, určiť cenu, odhadnúť. Tak sa nazýval výnos rímskych cisárov, ktorý nariaďoval každých päť rokov uskutočniť súpis a ohodnotenie pozemkov vo vlastníctve občanov. Prvé indikty sa objavili za cisára Diokleciána (284-305) od roku 297, ktoré nariaďovali súpis a ohodnotenie pozemkov za každých pätnásť rokov. Postupne slovo „indikt“ nadobudlo význam pre celý pätnásťročný cyklus, ale bol aj označením pre jeho prvý deň. V počiatkoch sa výraz „indikt“ užíval len pre finančný rok. Postupne sa však stal východiskovým bodom aj na označenie rôznych dátumov spoločenského života. Finančný rok sa nekryl s astronomickým rokom, ktorý od reformy Júliusa Cézara sa začínal (od roku 46 pred narodením Ježiša Krista) 1. januára. Prvým dňom indiktu bol najprv 23. september – deň narodenia cisára Augusta. Od čias cisára Konštantína Veľkého (306-337) začiatok indiktu bol preložený na 1. september každého bežného roku.

Otcovia Nicejského snemu v roku 325 prijali deň 1. september na začiatok cirkevného roka a tak ostal východnej cirkvi až dodnes. Indikt, o ktorom hovoríme – lebo boli aj iné indikty – má ináč aj názov „byzantský“ alebo „konštantínopolský“, alebo je pomenovaný podľa mena cisára, ktorý začiatok určil na prvý september – „Indikt Konštantínov“. Bol záväzný s výnimkou Egypta v celej Rímskej ríši. Cisár Justinián I. (527-565) nariadil, aby sa všetky úradné dokumenty uvádzali dátumom podľa indiktu.

Za pápeža Pelagía II. (579-590) aj v Ríme prijali tento indikt na označenie všetkých úradných dokumentov a až v roku 1097 od neho odstúpili.

Odkedy sa deň 1. september stal začiatkom cirkevného roka, dostal náboženskú náplň so svojou vlastnou bohoslužbou. V byzantskom obrade v prvý deň liturgického roku čítame zo sv. evanjelia tú časť, v ktorej sa spomína, že Ježiš Kristus prišiel do synagógy v Nazarete a prečítal slová proroka Izaiáša: „Duch Pánov je nado mnou, preto ma pomazal... hlásať milostivý rok Pánov“ (Lk 4, 18-19). Kedy sa stal začiatok indiktu cirkevným sviatkom, presne nevieme. Jeho pôvod však kladieme do 8. storočia.

Na začiatku nového liturgického roka modlíme sa slovami tropára z 1. septembra: „Pán všetkého stvorenia, zo svojej moci si ustanovil obdobia i roky. Vo svojej добрote žehnaj i tento rok. Udel pokoj našej vlasti i nášmu mestu (našej obci). Ochraňuj nás na príhovor Božej Matky.“

Prevzaté z internetu

Svätý apoštol Titus – 25. august

Titus sa narodil na ostrove Kréta v Stredozemnom mori, a to pravdepodobne v roku 7 po Kristovi. Pod vplyvom svojich rodičov, ktorí pochádzali z rodu tamojších kráľov, slúžil modlám a zaoberal sa helénskou filozofiou i umením. Úprimne však túžil viesť nábožný život, takže postupne dospieval k presvedčeniu o marnosti

pohanstva.

V dvadsiatich rokoch počul hlas, ktorý mu hovoril: „Titus, je potrebné, aby si odtiaľto odišiel a zachránil si dušu, pretože helénska náuka nevedie k záchrane!“ On však vedel, že hlasy a

vnuknutia môžu byť falošné, preto čakal, kým sa hlas neozve znova. A naozaj, po roku mal sen, v ktorom dostal od Boha príkaz prečítať si hebrejské knihy, teda Sväté písmo Starého zákona. Keď našiel knihu svätého proroka Izaiáša (liturgická pamiatka 9. mája), otvoril ju na štyridsiatej prvej kapitole, ktorá sa začína slovami: „*Počúvajte ma, ostrovy!*“. Pri jej čítaní objavoval množstvo vecí, ktoré ho oslovovali a definitívne dospel k názoru, že jestvuje iba jeden Boh a že pohanstvo sa mylí.

V tom čase sa doniesla na Krétu zvesť o Ježišovi z Nazareta, ktorý údajne koná v Palestíne veľké divy a znamenania. Vladár sa poradil s poprednými mužmi a rozhodol sa vyslať do Jeruzalema svojho vnuka Títa, aby preskúmal pravdivosť týchto chýrov. Vďaka tomu sa Titus osobne stretol s Ježišom Kristom, počúval jeho náuku, videl jeho zázraky a smrť na kríži, presvedčil sa o jeho zmŕtvychvstání a stal sa svedkom toho, ako po zostúpení Svätého Ducha rozprávali apoštolí cudzími jazykmi, okrem iného tiež po krétsky (porovnaj Sk 2, 9–11).

V nasledujúcom období Titus pomáhal svätým apoštolom, no nebol pokrstený, pretože odmietal prijať obriezku, čo vtedy mnohí považovali za podmienku krstu. Keď však svätý apoštol Peter pokrstil stotníka Kornélia (porovnaj Sk 10, 1–48) a apoštolský snem v Jeruzaleme rozhodol, že pohania sa pred vstupom do Cirkvi nemusia dať obrezať (porovnaj Sk 15, 6–29), svätý krst prijal aj Titus. Vtedy ho dvanásť svätých apoštolí (liturgická pamiatka 30. júna) pripočítali k zboru sedemdesiatich menších apoštolov (liturgická pamiatka 4. januára) a poverili ho misijnou prácou.

Titus sprevádzal svätého apoštola Pavla pri ohlasovaní Božieho slova medzi pohanmi, no občas od neho dostával poverenie pracovať na evanjelizovaní aj samostatne, napríklad v Dalmácii (porovnaj 2 Tim 4, 10), alebo doručovať jeho listy, trebárs kresťanom žijúcim v Korinte (porovnaj 2 Kor 12, 18). Je pochopiteľné, že medzi svätými apoštolmi Pavlom a Títom sa postupne vyvinulo hlboké priateľstvo.

Spomínaní dvaja muži navštívili pri ohlasovaní evanjelia aj ostrov Krétu, kde v tom čase vládol Rustil, manžel Títovej sestry. Rustil sa spočiatku dobrej zvesti o Kristovi posmieval, keď však svätý apoštol Pavol vzkriesil z mŕtvych jeho syna, uveril a spolu so všetkými domácimi prijal svätý krst. Jeho príklad, pochopiteľne, nasledovali viacerí obyvatelia tejto krajiny. Vtedy svätý apoštol Pavol vysvätil Títa na biskupa a zveril mu Krétu i okolité ostrovy, sám odišiel ohlasovať evanjelium do ďalších krajín.

Po príchode do Nikopola (mesto v západnom Epire na pobreží Jadranského mora) svätý apoštol Pavol napísal Títovi

Dominik Metod TRČKA – 25. august

Narodil sa a rástol v rímskokatolíckom prostredí vo Frýdlante na Morave. Jeho rodičia vtedy ešte netušili, že z toho z ich dieťaťa vyrastie významná osobnosť Gréckokatolíckej cirkvi. Už v mladom veku vstúpil do juvenátu redemptoristov (malý seminár) a po jeho ukončení šiel na jeden rok do noviciátu, kde 25. augusta 1904 zložil prvé rehoľné sľuby. Tu prijal meno Metod. Potom pokračoval vo filozofických a богословských štúdiách. Na kňaza bol vysvätený 17. júla 1910. Jeho túžbou bolo ísť pracovať ku gréckokatolíkom, preto so súhlasom predstavených odišiel pracovať do haličskej metropolie. Dňa 7. októbra 1919, spolu s rehoľným spolupratom

list, v ktorom ho oslovuje ako syna. Na základe prosby uvedenej v predmetnom liste (porovnaj 3, 12) pricestoval Titus na nejaký čas za svätým apoštolom Pavlom do Nikopola, potom sa vrátil na Krétu.

Keď sa Titus dozvedel, že svätý apoštol Pavol bol v Jeruzaleme zatknutý a poslaný do Ríma (porovnaj Sk 21, 27–28, 31), išiel za ním. Po Pavlovom sťaťi zbral jeho telo, s úctou ho pochoval a vrátil sa na Krétu, kde mal svoje biskupské sídlo v meste Gortyna. Mnohých pohanov priviedol k viere v Krista, okrem iného aj konaním zázrakov, keď napríklad na slová jeho modlitby spadla na zem uctievaná modla alebo sa dokonca zrútil chrám pohanského boha Dia.

Titus zomrel pokojnou smrťou vo veku deväťdesiatštyri rokov. Náš otec svätý Ján Zlatoústý, konštantínopolský arcibiskup (liturgická pamiatka 13. novembra, 27. januára a 30. januára), v jednej zo svojich kázní hovorí, že Titus predstavoval najkúsenejšieho zo všetkých Pavlových spolupracovníkov.

ThLic. Marcel Gajdoš

Stanislavom Nekulom odišiel do Lvova. Tu sa začal učiť ukrajinský a staroslovienský jazyk a východnú liturgiu. O mesiac už mohol slúžiť prvú staroslovienskú liturgiu. Po dvojiročnom pôsobení na Ukrajine boli obidvaja pozvaní do Stropkova, kde bol novozaložený kláštor, odkiaľ mali pôsobiť po celom východnom Slovensku a na Podkarpatskej Rusi. Otec Metod sa hneď od začiatku stal ministrom a zástupcom rektora. Kláštor bol posvätený 17. októbra 1922. Hneď po posviacke sa začali prvé misie. Najprv v okolí Stropkova, neskôršie po celom východnom Slovensku, Podkarpatskej Rusi, ba dokonca v Juhoslávii. V rokoch 1924–1930 bol otec Metod rektorom.

Po kúpe pozemku v Michalovciach prišiel do Michaloviec otec Metod a začal so stavbou kláštora. Jeho zdravotný stav bol zlý, preto na čas odišiel do Stropkova. V marci 1935 ho Kongregácia pre východnú cirkev vymenovala za apoštolského vizitátora sestier baziliánok v Prešove a Užhorode. Od júna 1936 až do apríla 1942 bol predstaveným michalovského kláštora. Dňa 23. marca 1946 bola ustanovená samostatná gréckokatolícka viceprovincia redemptoristov. Jej prvým viceprovinciálom sa stal Metod Trčka.

V rokoch 1947–1948 jeho hlavným úsilím bola výstavba stropkovského chrámu. Pre Cirkev boli to však ťažké časy. Na nátlak úradov musel Metod Trčka opustiť michalovský kláštor a odísť do Sabinova. Táto situácia trvala až do barbarskej noci z 13. na 14. apríla 1950. Metod Trčka bol odvlčený a vypočúvaný ako najvyšší predstavený gréckokatolíckych redemptoristov. Štátnym súdom bol odsúdený na dvanásť rokov väzenia. Ako vedľajšie tresty dostal peňažnú pokutu vo výške 20 000 korún, ktorý mohol byť po nezaplatení nahradený dvojmesačným väzením, konfiškáciu celého majetku a stratu občianskych práv na desať rokov. Dva roky v internácii a vyšetrovacej väzbe, vykonštruované obvinenie i proces, rok v Ilave, päť rokov na Mírove, takmer rok v Leopoldove ho nezlomili. Napriek vysokému veku a rozmanitým chorobám, žiadna jeho žiadosť, či žiadosti jeho rodiny o amnestiu alebo skrátenie trestu neboli nikdy vypočuté. Pri jednej spomienke na Vianoce z detstva tichučko zaspieval koledu. Dozorca tento „zločin“ hneď využil a za trest puťoval do korekcie. Tu dostal zápal pľúc a vysoké horúčky. Choroba mala smrteľné následky. Zomrel 23. marca 1959. Pochovaný bol na väzenskom cintoríne v Leopoldove. Jeho telesné ostatky boli v októbri 1968 exhumované, prevezené do Topolian, kde 17. októbra 1968 bol pohreb. Tam odpočívajú až do 17. septembra 2001, keď boli znova exhumované, aby mohli byť 10. novembra 2001 slávnostne uložené do sarkofágu bočného oltára v Chráme Svätého Ducha v Michalovciach.

V roku 1996 bol započatý jeho beatifikačný proces. Jeho mučenícka smrť bola potvrdená dekrétom pápeža Jána Pavla II. z 24. apríla 2001. Dňa 4. novembra 2001 bol pápežom Jánom Pavlom II. na Námestí sv. Petra v Ríme (spolu s biskupom P. Gojdičom) vyhlásený za blahoslaveného.

PaedDr. František Dancák

Gréckokatolícke pútnické miesta – Ľutina

Najväčším mariánskym pútnickým miestom gréckokatolíkov na našom území je Ľutina. Leží na

úpätí Čerhovského pohoria, v okrese Sabinov. História putovania do Ľutiny sa odvíja od roku 1851. Vtedy sa sv. Mikuláš zjavil istej miestnej obyvateľke a daroval jej ikonu Bohorodičky, ktorá mala slúžiť ako predloha obrazu pre budúci chrám Usnutia Presvätej Bohorodičky. Na tomto mieste v súčasnosti stojí kríž. Pápež Pius IX. v roku 1855 pápežským dekrétom potvrdil Ľutinskú hôrku ako miesto získania odpustkov. Tento

akt odštartoval zbierku na stavbu kaplnky Nanebovzatia Panny Márie na území vtedajšieho Rakúsko-Uhorska a do Ľutiny sa začali hrnúť tisíce pútnikov.

V roku 1878 sa začalo s výstavbou kaplniek Usnutia Panny Márie, sv. Anny, Svätého kríža a kaplnky sv. Mikuláša. V roku 1908 bol v Ľutine posvätený nový kamenný chrám. Stojí na mieste dnes už neexistujúceho jedinečného dreveného chrámu. V roku 1988, na záver Mariánskeho roka, Svätý Otec Ján Pavol II. Ľutinskému chrámu udelil titul Basilica Minor. Do roku 2006 bola eparchiálna odpustová slávnosť vždy poslednú augustovú sobotu a nedeľu. Nariadením vладыky Jána Babjaka, prešovského eparchu, sa od roku 2007 táto slávnosť preložila na predposlednú augustovú sobotu a nedeľu.

Spracoval oMZ.